

MAGYAR NÖVÉNYTANI LAPOK

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KANITZ ÁGOST.

I. ÉVF. 4. SZ.

1877. ÁPRILIS.

TARTALOM: Ephedra Erdélyben BARTH JÓZSEF. — Viselhetik-e különböző növények ugyanazon nevet? Dr. BORRÁS VINCE. — Válasz. KANITZ ÁGOST. — Jegyzéke néhány Torda környékén előforduló ritkább növénynek WOLFF GÁBOR. — Könyvismertetések: LUESSEN Grundzüge der Botanik (ref. MIKA). BOEHM Ueber die Aufnahme von Wasser und Kalksalzen durch die Blätter der Feuerbohne. CESATI, PASSERINI, GIBELLI Compendio della Flora italiana f. 19. KERNER Ueber Paronychia Kapela. HEER Pécs vidékén előforduló permii növényekről magyar nyelven közli STAUB. BRÄNDZA Fragmente din Flora Romaniei (ref. UJLAKÁN). — Tudós társaságok. — Halálozások. — Kinevezések. — Nyilvános gyűjtemények. — Száritott növények. — Szerk. posta.

EPHEDRA ERDÉLYBEN.

BARTH JÓZSEF-től.

1873. június 10-én Tordáról egy növénytani kirándulást tettem a körülbelül 2 órai távolságra fekvő, ritka természetkincsekben gazdag Tordai hasadékba, hogy néhány példányt az érdekes szibériai *Allium obliquum* L.-ből, mely épen ezen időben legszebb virágzásban kellett legyen, hozzak.

A Tordai hasadék bejáratához megérkezve, megkérdeztem a már régebbi kirándulásokon általam megismert molnárlegényt — ki Wolff G. urnak, nekem és más régebbi látogatóknak ezen *Allium*-ból számtalan példányt hozott és a szédítő magast, annak lelhelyét számtalanszor megmászta, — vajjon hajlandó lenne-e megfelelő jutalomért nekem ezen *Allium*-ból néhány példányt hozni?

Ez ugyan kívánatomnak eleget akart tenni, azonban oly nagy árért, mely a nálam levő pénzösszeg határán majdnem tulment; valószínűleg azt hitte, hogy csak egyedül ő van hívatva és képesítve az *Allium* szédítő lelhelyének megmászására. A nélkül, hogy sokat gondolkoztam volna, elhatároztam

az utat — a hasadék bejáratától északra fekvő meredek és függélyes, kopasz sziklafalra — magam megteenni. Egy erős botanizáló késsel és egy hosszú bottal ellátva, egy körülbelül 10 meter magas mőhval benőtt kis sziklasarkra nagy erőmefeszítéssel felmásztam, honnan kevés pihenés után, botanizáló késemre támaszkodva nagy fáradsággal elértem az *Allium* lelhelyét. Mint az *Allium*hoz felnéztem és jobb kezemet kinyújtottam, hogy leszakítsam, egy fölöttem álló füvel benőtt kis sziklasarkon, egy növénynek néhány még ki nem fejlődött példányát vettem észre, mely nekem az első pillanatra egész idegennek látszott. Kevés keresés után a kérdéses növény több teljes és virágzó példányát találtam. Visszajövet midőn már a sziklafalon biztonságban éreztem magamat, leleményemet tüzetesebben megnézve, abban egy az erdélyi florára nézve új növényt ismertem föl, t. i. az *Ephedra monostachya* L.-t (= *E. vulgaris* Rich.).

Örömöm nagy volt s fáradságom gazdagon lett jutalmazva!

A molnárlegény, ki merész utamat végig nézte és csodálta, visszatértemkor már eltűnt volt s többé nem is láttam.

WOLFF G. gyógyszerész, kit ezen említett növény fölfedezése igen érdekelt, igen helyesen azon megjegyzést tette, hogy ha én ezen utra magam el nem száuoim az *Allium*ért, az *Ephedra* ki tudja meddig maradt volna még felfedezetlenül.

Ez az *Ephedra monostachya* L. felfedezésének rövid története.

VISELHETIK-E KÜLÖNBÖZŐ NÖVÉNYEK UGYANAZON NEVET?*)

Legegyszerűbb és a legrövidebb felelet — mondja rá az olvasó — „nem“, mert egy-egy növény-név hallatára bizonyos jegyekkel felruházott növényformára gondolunk s a szigorúan praecisirozott megnevezések célja éppen az, hogy a különböző növényformákat egymástól megkülönböztessük.

Én a DR. HAINALD érsek herbáriumában talált, CSAKÓ János nagyenyedi alispán úr kezéből, Magyar-Bagó vidékéről származó s *Dianthus transsilvanicus*nak nevezett szegfűvet a *D. glabriusculus*hoz (Krit. var.; *D. collinus* W. Krit. var. *glabriusculus* Krit. Add. 224. et herb!) csatoltam; megjegyezvén,

*) Ezen cikk akkor érkezett kezünkhöz, mikor az áprilisi szám már az „imprimatur“-t kapta, de miután a lap szerkesztője ellen van intézve, inkább más cikket hagytunk ki. SZERK.

hogy az igazi *D. transsilvanicus* SCHUR. az auctor saját szava szerint a *D. heptaneurussal* GRIS. et SCHENK egyenlő. Erre CSATÓ JÁNOS úr a Magyar növénytani lapok 3. sz. 39 l. azon megjegyzést teszi, hogy neki az említett növényeket maga SCHUR nevezte *D. transsilvanicus*nak, tehát ezek is igazi *D. transsilvanicusok*. E szerint két szegfűforma viselné a *D. transsilvanicus* nevet: egy, a *D. collinushoz* közelébb álló *D. glabriusculus* (KIR. var.) és egy a *D. trifasciculatushoz* KIR. tartozó (JANKA úr szerint Oest. bot. Wochenbl. 1858. 191. (?) lap) vagy attól talán kevésbé különböző *D. heptaneurus* GRIS. et SCHENK. iter hung. nro 62.*) — SCHUR leírásából azonban bizonyos, hogy CSATÓ úr magyar bagói és nagy enyedi, két-két ágú szegfűve nem lehet a *D. transsilvanicus* SCHUR. melynek a szerző a többek között capitulum bi-triternato-fastigiatum ot tulajdonít; a *D. trifasciculatus*nál (Enum. pl. Transs. 96. lap) pedig egyenesen bevallja, hogy a *D. transsilvanicus* (*D. heptaneurus* GR. et SCHENK.) és *D. trifasciculatus* egy fajnak alakjait képezik. Ekkor a *D. transsilvanicus* SCHUR. természetesen a régibb *D. trifasciculatushoz* tartoznék, mely a jobb auctorok szerint a *D. collinustól* WKIR. külön fajt képez, s alfajától a *D. glabriusculustól* is különbözik. Hogy SCHUR CSATÓ úr növényét szintén *D. transsilvanicus*nak nevezte, kétségbe vonni nincs okom, de ez oly lapsus lehet SCHUR részéről, minő már más auctorral, magával LINNÉVEL is megesett. Pl. az *Euphorbia epitymoides*nél (Lásd Oest. bot. Zeitschr. 1875. évf. 396. lap) SCHUR semmi esetre sem oly leírást adott a *D. transsilvanicus*nak, a minő a magyar bagói és nagy-enyedi növényre ráillenek.

Az elmondott sorokra, valamint a következőkre is csupán a dolog tisztázása vezetett, melyeket CSATÓ úr, a kívül barátságos levelezésben állók, és a szerkesztő úr úgy hiszem, annál kevésbé vesznek neheztelésnek, mint én az övét nem vettem és veszem tovább sem annak, midőn azok barátságos hangon és az ügy érdekében erednek.

Következő megjegyzésem a Magyar növénytani lapok tisztelt szerkesztőjének, a *Haynaldia* új genus auctorának szól. Magam is a nagy és érdemekben gazdag főpap tisztelői közé

*) Én a *D. heptaneurust* eredeti után nem ismerem, ezért magam tapasztalásából; mint viszonylik a rokon szegfűvekhez, meg nem mondhatom. A leírások szerint legközelebb áll a *D. trifasciculatus*hoz. Az originalé most KERNERNÉL fekszik. Megiehet, tüzetes vizsgálata egészen megváltoztatja felfogásunkat. BORRÁS.

tartozván, nagy nevének megörökítéséhez hozzá járulni magam is bátorkodván, örültem az új genus felállításán s azon, hogy fűvészeink közül ismét egynek neve van exoticus növények által is megörökítve. Tudtommal azonban már két növény genus viseli a HAYNALD tisztelt nevet: egy gomba SCHURZER úrtól (a magy. tud. akad. megvásárolt munkájában), melyről azonban nincs tudomásom, mi biztosít vagy biztosít-e általában valami neki existentiát.*) A másik azonban 10 évvel előbb lett kiadva mint a KANITZféle *Haynaldia*, egy csinos pázsitféle, a *Triticum villosum* (L.) MB. van SCHUR. Enumeratio plantarum Transsilvaniae 807 lapján *Haynaldia villosa* SCHUR. név alatt leírva. Ezzel az új *Haynaldia* neve még nincs elvben megingatva, én csupán a dolog tisztábazatala tekintetéből kívántam a figyelmet ide fordítani, s pedig annyival inkább, mert a régiebb *Haynaldia* auctorai még élő férfiak, a kik maguknak prioritást praetendálhatnak, de általában mindannyiunkat a lex prioritatis vezérel.

Hogy a *Triticum villosum* (L.) MB. új genus képezhet, azt legalább gyanitathatja azon körülmény, hogy idáig különböző aucto-
 rok más-más genushoz csatolták: LANNÉ *Secale villosum*nak, BIEBERSTEIN, s utánna legtöbbször *Triticum villosum*nak, LAMARCK *Hordeum ciliatum*nak, LINK *Agropyrum villosum*nak nevezték (SCHUR id. h.), továbbá hogy némely auctor felfogása szerint LANNÉ több nemet foglalt a *Triticum* alá, pl. az *Agropyrum*ot, s hogy GRENIER és GODRON Flore de France III. k. 599. l. a külön sectioba foglalják *Pseudo-Secale* név alatt. SCHUR, sajnos, a *Haynaldia* genusi jellemét nem emeli ki hosszszabb leírása dacára sem a *Triticum* L., *Cremopyrum* SCHUR és *Agropyrum* P. BEAUV. ellenében, de egyes jegyei, pl. a „rachis fragillima“ már azért is méltók a figyelemre, mert hasonló eset pl. a *Poa* és *Colpodium* között különbségül használtatik (v. ö. LED. fl. Ross. IV. k. 370. és 340. l.) SCHURNÁK, igaz, nem mind adat, a mi fénylik, de az is bizonyos, sok faja elismerésre talált a szigorúbb systematicusok előtt is

Bővebben a dologba tovább nem ereszkedem, mert meg vagyok győződve, hogy a *Haynaldia* legújabb tisztelt auctora saját genusa feltartása érdekében Erdély földjén nem ritka, régi *Triticum villosum*ot úgy is tüzetes vizsgálat alá veszi, s annak genusi jogát vagy megszilárdítja vagy egyenesen eltörli. Ő, ki a *lobeliacea Haynaldia* eredeti példányait bírja,

*) Ő excellentiája, az érsek tréfás megjegyzése szerint a paradicsomszószon terem. (LOJKA közl.) BORRÁS.

tudja legjobban mérlegelni, vajon ennek vagy a Schurfélének jegyei nyomnak többet Justitia serpenyőjében. Mi, persze érdekből a Schurfélének ohajtanánk prioritást, mert hazánk dobos vidékeit (nem Dél-Amerika mocsárait) diszesítő *graminea* tartaná friss emlékezetben az érdemes és tudományos férfi tisztelt nevét.

Budapest, 1877 ápril 4.

DR. BORBÁS VINCE.

V Á L A S Z.

Azt hiszem Dr. Borbás úr tisztelt előfizetőimnek alig mondott valami újat közleményének azon részében, mely az én személyemre vonatkozik és így a nyilatkozat részemről talán egészen felesleges is lenne, de mégis teszem, hogy Dr. Borbás urat némileg útbaigazíthassam. A *Haynaldia* közlése csak egészen rövid volt és a legszükségesebbre volt annak descriptiója redukálva, azt hiszem lesz nekem alkalmam máshol azt egy és más irányban bővíteni, előttem csak azon cél lebegett, hogy egy másik helyen egy hazai forrást citálhassak. A mi hazai folyóirataink első sorban csak hazai dolgokra vannak tekintettel. Midőn a lap kiadására elszántam magam, azt akartam, hogy lapom az egész botanikát felölelje, ezen magasztos feladat lebegett szemem előtt. Én épen azért elszántam magamat az áldozatra és mondhatom, azok a kik hozzám csatlakoztak azt oly szívélyesen tették, hogy az ügy érdekében meleg köszönetemet már most is kifejezhetem. Csak Dr. Borbás úrnak voltak kifogásai és azoknak hozzám, mint szerkesztőhöz intézett levélben adott kifejezést. Én csodálkoztam a felett, de válaszoltam egyes pontokra. Ma azonban kapok egy levelet, melyben velem ezen ügyekben rekriminál, habár tudtommal egy felelős szerkesztő azt teheti a mit jónak lát. Levelében azt mondja: „Jelen cikket is, ha másutt közlése által, támadásról, idegenkedésről stb. nem vádolnának esetleg, s ha nem ön lapjában lenne legjobb helye, hídj meg másutt közleném. Ha nem tetszik közleni, másutt jelenik meg.“

Tehát egyszerűen az én actioszabadságomat gátolja! Lássuk már most mit mond Dr. Borbás tanár úr cikkében és engedjék meg a tisztelt előfizetőim, hogy nem mint szerkesztő, hanem mint szakember szóljak az ügyhöz.

A botanikában eddigelé az volt a szokás, hogy a dolgokat úgy vették, a mint ezek mutatkoztak, a nyomtatott

munka alapján, vagy a szerző expositióját elfogadták, vagy eljuttették, vagy javították. Dr. BORBÁS úr nem jár így el, hanem engemet kérdőre von, nekem feladatot jelöl ki (52. l.) és még előre is megmondja, hogy ohajtaná inkább „annak“ megoldását és egészen érzelgős „érdek“-ohajoknak ad kifejezést (53. l. végén). Őszintén bevallom csodálkozom, hogy Dr. BORBÁS úr ezen a téren is kíván babérokat gyűjteni, miután épen múlt évben, ő egy igen tiszteletre méltó férfiú ohájának engedett*) és a már kinyomtatott és elégségesen karakterizált növény nevét,**) megváltoztatta***)!! Ez pedig kézzelfoghatólag ütközik a fennálló elnevezési szabályokba! Tehát Dr. BORBÁS úr felemlíti, hogy van még két *Haynaldia* és főképp a *Haynaldia villosa* megtartása érdekében érdeleg, azt mondja, hogy a „*Triticum villosum*ot — — — idáig különböző auctorok más-más genushoz csatolták“ (52. l.), de ezt leginkább a régi auctorok tették, és ha vesszük a nehézségeket, melyek a *Gramina* meghatározásánál még ma is fennforognak, nem fogunk ezen körülményre nagy súlyt fektethetni. Szerény könyvtárainkat sorra járván mégis úgy győződtem meg, hogy a *Triticum villosum*-ot, mint *Triticum*ot veszik, a legtekintélyesebb újabb auctorok KOCH Synops. II. ed. (1844.) 951. PARLATORE Flora italiana I. (1848.) 506. GRISEBACH in LED. Flora ross. IV. (1852) 336 l. NEILREICH Ung. Aufz. (1866) 27. Veg. Verh. Croat. (1868) 25. Nachtr. Ung. Aufz. (1870.) 9., és maga BORBÁS is **Mathematikai és természettudományi közlemények vonatk. hazai viszonyokra, kiadja a m. tud. akad. XI. köt. (1874?) 253.** LINK az igaz *Agropyrum*nak mondja 1821. (En. h. r. ber. descr. I. 31) de már 1827. (Hort. berol. 951.) *Triticum villosum*nak írja. SCHUR nyomán citálja B. még a *Hordeum ciliatum* LAM. Enc. MK. D. Fl. p. 700. De MERTENS és KOCH elveit KOCH maga is követi és javítja. Új adat, mely nincs SCHUR i. m. csak a GRENIER és GODRON-féle, de mégis tény az, hogy az újabb botanikusok a *Triticum*hoz vonják a növényt. A mire súlyt fektet Dr. BORBÁS úr az a „rachis fragillima“ és ezen jelleg fontosságát kiemeli hivatkozva a LED. Fl. ross. IV. k. 370. és 340 l. [hely. 384 l.] (52. l.) ha már a könyvet a kezébe vette, miért nem vette magának a fáradságot megnézni, mit mond a *Triticum villosum*ról ugyanazon autor, kiről minap ezeket mondotta: „A gramineak terén mostanában alig ösmerünk nagyobb auctoritást, mint

*) M. k. természettud. Közlöny 1876. 76. l.

**) U. o. 1876. 36. l.

***) U. o. 1876. 134. l.

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LIPSĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KÖNYVISMERTETÉSEK:

Grundzüge der Botanik. Repetitorium für Studierende der Naturwissenschaften und Medicin und Lehrbuch für polytechnische, land- und forstwirtschaftliche Lehranstalten. Von Dr. CHR. LUERSEN, Docenten der Botanik an der Universität Leipzig Mit 107 vom Verfasser auf Holz gezeichneten Abbildungen. Leipzig Verlag von H. Haessel. 1877. XI. 405. 8. r.

Ezen alapvonalok első sorban a természettudomány- és orvostan hallgatóknak vannak szánva. A szerző azt hiszi, hogy ezen könyv a növénytan legfontosabb részleteit tárgyalván a hallgatóknak fölszegessé teszi az igen sok tekintetben elvetendő utánírást és az ismétlésnél miat vezérfonal használandó, megjegyezvén különben, hogy ez által részletesebb tankönyveket nem akar pótolni. Igen különös, hogy épen egy németországi egyetemi docens él ily indokokkal, midőn a könyv az orvostanhallgatók számára talán igen is terjedelmes; a mi pedig e természettudományhallgatókat illeti, azoknak bizonyára kell annyit „studirozni,” hogy a hallgatott előadások jegyzeteiből — mert a jegyzést csak ki nem kerühetik — a dolgozójában szerzett tapasztalataikból és a „részletesebb” tankönyvekből, a repetitoriumot — ha ugyan arra szükségük van — összeállíthatják.

A szerző érdemnek tartja, hogy néhány élettani kérdést a bonc- és alaktannál együttesen tárgyalt, épen az ilyen repetitoriumnál kellett volna az elválasztandókat élesen elkülöníteni, mert az élettannak összekapcsolása az alaktannal a tanulást ugyan bizonyos tekintetben könnyítheti, de épen az éles megkülönböztetésekre nézve, melyekre a kezdők rendszeren kevés súlyt fektetnek, inkább zavarólag hat. A systematikai részre több gond van fordítva, mint eddig az ilyen könyveknél szokásban volt, azonban sajnálatunkat kell kifejeznünk, hogy rendszertani tekintetben nagyon ragaszkodott SACHS-hoz és hogy a *Thallophyták* beosztását is elfogadta, habár BREFELD — ki a mycologia terén ma talán a legcompetensebb szakember — ezen beosztás időszerűtlenségét kimutatta. Épen az a nagy baj ezen könyvnél, hogy igen sok rész vagy egészen SACHS-ból van véve, vagy abból kivonatolva, mely munkát úgy is minden természettudományi hallgatónak birni kell. Azonban eltekintve ezen körülménytől épen ezen rész az, mely miatt a könyvet igen sokan örömmel fogják fogadni, mert LUERSEN többször a nemek és fajokra is kiterjed, mely adatokhoz nehezen juthatni, miután ezek több folyóiratban és munkában vannak elszorva.

A *Filicinae* rendjét saját vizsgálatai alapján osztályozza. Az *Angiospermae*-nél nagyon is látszik, hogy EICHLER jeles munkáit használta, habár az *Apetalokat* meghagyta. Különben sajnálni kell, hogy LUERSEN egy rendszert compilál, a melynek indokolását és a forrá-

sokat melyekből összeállította, könyvében nem lehet találni. Az edényes növények német családjainál a nemek meghatározására tabellákat ad! . . . ez által, a könyv ugyan vastagabb lett s talán ha magyarul íratott volna a tabellák is helyén vannak, de Németországban, hol sok jó és olcsó Flora van, hol e nélkül hallgatót képzelní sem lehet, teljesen indokolatlan és pedig annál inkább, mert ha a terminológiát azért nem veszi tekintetbe, mert azt már a közép-tanodában tanulják, ugy a növények ismeretére nézve is annyit legalább várnia kellene, hogy a család tektonikai szerkezete iránt is érzékkel bírjanak. A szerző ezen pontokat jelezte főkép az előszóban és ezek ellen véleményünket hangsúlyozni kívántuk.

A könyv egyes szakembertől van összeállítva és a legfontosabb dolgokat 1876-ig tartalmazza, s habár egyes dolgokra több figyelmet fordíthatott volna, mégis melegen ajánlható. Mintán jó forrásból ugy értesültünk, hogy SACHS könyvének egy új kiadása két év előtt alig fog megjelenni, ezen könyv SACHS IV-ik kiadása mellett bizonyosan jó szolgálatot fog tenni. A könyv kiállítása jó, a fametszetek sikerültek, habár egyesek főkép az első ivenek egy kissé el vannak mosódva, ugy látszik, azt a kiadók is észrevették és gondoskodtak arról, hogy a munka többi iven simább papírra nyomattassanak. MIKA KÁROLY.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ueber die Aufnahme von Wasser und Kalksalzen durch die Blätter der Feuerbohne. Von Prof. Dr. JOSEF BOEHM Wien. [S. A. Landwirthschaftliche Versuchsstationen 1877.] 9. 1. 8 r.

A levelek néha képesek a hám segítségével vizet felvenni, BOEHM ezen tétel bizonyítására újabb kísérleteket tett a *Phaseolus coccineus*-sal. Ennek primordialis levelei a levegőn megszárítva, sulyjuk felét sőt $\frac{3}{8}$ -át is elvesztik és ha a vízbe mártatnak olyformán, hogy a nyél künn marad, régi sulyjukat és turgorukat visszanyerhetik; míg közönséges (mész-tartalmú) vízben vagy tápanyagoldatban kultivált növények, ha ennyire megszárítottak és egy üvegharang alá helyeztetnek úgy, hogy a gyökerek egészen a vízben vannak, elhervadnak. Egy másik kísérletsor alkalmával B. a csíranövények gyökereit desztillált vízbe helyezte, a növények éltek míg a tartalékanyagot felhasználták, ha száraik és leveleik, különböző mézsókát tartalmazó oldatokba napenkint háromszor, mindig 15 percig bemártva tartattak. Ebből B. azt következteti, hogy a növények nemcsak vizet, hanem a fejlődésre szükséges mézsókát is a hám segítségével felvehetik.

Compendio della Flora italiana compilato per cura dei professori V. CESATI, G. PASSERINI e G. GIBELLI con un atlante di circa 80

tavole eseguite sopra disegni tratti dal vero per opera dal professore GIUSEPPE GIBELLI. Milano Dott. Francesco Vallardi. Fasc. 19. Lex. 8. (L. MNL. I. 29. sk. 1.)

Ezen nagybecsű munka most megjelent legújabb füzete igen szép tábláin a *Borraginaceae*, *Menyantheae* és *Gentianaceae*hez tartozó nemek vannak ábrázolva, a szöveg most már meglehetősen megelőzi az ábrákat, mert az a *Lentibulariaceae*, *Monotropeae*, *Pirolaceae*, *Ericaceae*, *Lobeliaceae*, *Campanulaceae* és *Ambrosiaceae*t egészen tartalmazza és azonkívül a *Compositagenusok* jelkulcsának egy részét.

Ueber *Paronychia Kapela* von A. KERNER [Sep. Abdr. aus der Oesterr. bot. Zeitschr. Jahrg. 1877] 19 l. 8. r.

Szerző a *Paronychia Kapela* elnevezés helyességét védi és ezen alkalommal ennek rokonairól is ír. Érdekes kutatásaiból kiemeljük a következőket, a magyar növény, melyet az autorok (p. SADLER, FÜSS, SCHUR, NEILREICH és a szerbiai előjövételre nézve PANCHICH *Flora principatus Serbiae* 306 l.) *P. capitata*nak neveztek nem a valódi LINNÉ-LAMARCK-féle növény, hanem *P. cephalotes* (MB.) STEV. Ezen növény GRISEBACH *P. hungarica*-ja és ezt tartotta előbb KERNER *P. Kapela*-nak (Oest. bot. Zeitschr. XIX. 376). Az igazi *P. Kapela* (HAGG.) KERN. a délszláv növényekről írónaknál (p. VISIANI, SCHLOSSER et VUKOTINOVICH, NEILREICH sat.) mint *P. serpyllifolia*, *P. imbricata* és *P. argentea* szerepel. A *P. Kapela* DK.-Európában igen ritka, gyakoribb Olaszországban és leggyakoribb a Quarneroszigeteken, Dalmatiában, Montenegróban, Boszniában és pedig leginkább a Velebiten, a nagy és kis Kapelahegység magaslatain. A *P. cephalotes* É.-Ny.-on az előbbihez csatlakozik. A legnyugotiabb pontok a közép-magyar hegyterületen vannak és pedig azon DNY.-ról ÉK.-felé eső vonalban, mely Keszthely, Csokakő, Esztergom és Vác-on át húzódik. Az elterjedés D.-felé egy vonaltól határoltatik, mely a Balaton partjaitól D.-Szerbia (Stol) felé DK-i és azután ÉK-i irányban a Krim-felé vonul. A legéjszakibb lelhelyek a közép-magyar hegység területe (a Nagyszál Vác mellett), D.-Erdély, Odessa, a Krim.

Pécs vidékén előforduló permii növényekről. Irta DR HERR OSZVALD zürichi tudomány- s műegyetemi tanár közli magyar nyelven STAUB MÓRIC tanár. 4 könyomatú táblával. Budapest, 1877. [Künlönyomat a m. k. földt. int. évkönyvének V. köt.] 16 l. 8 r.

HERR bevezetéséből (melyet ezen ismertetés alkalmával leginkább értékesítünk) kiemeli, hogy Pécs vidéke geológiai tekintetben

Magyarország legérdekesebbjeinek egyike. Fialtal harmadkori lerakódások mellett megjelen a trias, jura és a felső carbon nemcsak tengeri állatok, hanem helyenkint szárazföldi növények által is képviselt tagok egész sorozatában. Már régibb idő óta ismeretesek növények a pécsi alsó Lias- vagy Raet-ből és a 1875. nyarán Böckh a mélyebben fekvő barna homokkőben és szürke palában is talált jó állapotban levő növényeket, melyek az előttünk fekvő értekezésben igen gondosan leiratnak és igen jól illusztráltak. Összesen tizenegy fajt tudott H. pontosan meghatározni, ezeknek majdnem fele megegyezik a Zechsteinhoz tartozó rézpalá fajaival. A legfontosabb faj közöttük az *Ullmannia Geinitzii* H., mely Pécs mellett gyakori volt és már Szász- és Frankhonban is sok helyütt a rézpalában találtatott, a közel rokon *U. Bronnii* GOEPP.-val a felső-perm vezérnövényeihez tartozik. A *Baiera digitata*-ból eddig még csak kis levelet találtak. A két *Voltzia* (*V. hungaria* n. sp. *V. Boeckhiana* n. sp.) különbözik a szászországi fajtól, ugy látszik azonban, hogy ezzel egy külön, a felső permhez tartozó csoportot képeznek, mely a tarka homokkőhöz tartozó fajtoktól a kevésbé kis pikkelyek és levélalak által különbözik. A *V. hungarica* a leggyakoribb növény a pécsi permében és pompás ágakban találták. A fahabitus valószínűleg hasonló volt a *Taxus baccata* és a *Sequoia sempervirens*hez. Feltűnő a *Schizolepis permensis* n. sp. fellépése, mint hogy ezen nem eddig csak a raeti formációból volt ismeretes; valószínű, hogy még a triaszban is található lesz. Gyakorik még egyes darabok, de ezek meghatározása bajos, meglehet, hogy mindannyian csak *Coniferák* magvai, ezek a rendnek még több fajára utalnak, mint a mennyi ágai által lett ismeretessé, ilyenek a már elébb *Rhabdocarpus Klockeanus* GEIN. név alatt ismeretes *Carpolithes Klockeanus*, és a *C. Eiselianus* GEIN. kívül a következő novítások *C. humnisus*, *C. foveolatus*, *C. libocedroides* és *C. Geinitzii*. Mindezek Kővágó Szőlőson találtattak u. sz. a *Schizolepis* és *Voltzia Boeckhiana*, u. o. de Bodán is *U. Geinitzii*; s mind a két helyen és még Tötös-Szőlőson *V. hungarica*, csak Bodán *Baiera digitata*.

Bármily csekély is az eddig ismert fajuk száma, azt mégis biztossággal mutatja, hogy eme lerakódás a felső permhez tartozik. Ugyan azon időben, midőn É.-Németországban a zechstein lerakódott, D.-Magyarhon egészen hasonló erdei vegetációval volt elborítva. Az *Ullmanniak* és *Baierák* ugyanazon fajhoz tartoznak, s hozzájuk sajátosságos *Voltziák* csatlakoztak. Ama elkovasodott fatuskók melyek mind Pécs mellett, mind a németországi permében gyakoriak és az *Araucarites*hez állítatnak, valószínűleg az *Ullmanniak*hoz vagy *Voltziák*hoz tartoznak. Ennek a növények jellegére támaszkodó eredménynek tökéletesen megfelelnek a fekvési viszonyok is, melyekről Böckh geo-

log Hæernek irt. Miután tehát biztossággal állithatni, hogy ezen növénytartalmazó homokkövek és palák a legfelsőbb permhez (vagy dyashoz) tartoznak és a német Zechsteinnek felelnek meg; Magyarországra nézve egy új geologiai horizont tárult föl, minthogy eddig a permnek csak a legalsóbb osztálya és ez is csak a Bánság néhány pontjáról ismeretes.

Fragmente din Flora Romaniei cuprindiendu consideratii generale assupra vegetatiei Romaniei si Enumeratia catorva din plantele ce cresc spontanen in Romania cu aratarea localitatilor unde se gassescu de Doctorul D. BRANDZA [Bulletin de la société géographique Roumaine Année I. N. 7—8. 65—103 l.]

Élénk érdeklődéssel kísérem Románia törekvéseit a tudomány terén. Valódi örömet okozott nekem DR. BRANDZA ezen újabb műve, melyet a román földrajzi társulat 1876. Februáriusi ülésében fellovasott. Az adalék Románia Florájának ismeretéhez azért oly nagy fontosságu, mert az első ily irányu értekezés, mely Romániában román nyelven látott napvilágot. Ugyan megjelentek már elébb is egyes román kertcatalogusok, de önálló gyűjtésen alapuló munka B. ezen adalékai előtt nem. DR. BRANDZA a bukaresti egyetemen az állattan és növénytan tanára, kétség kívül leginkább hivatott Románia növényteni átkutatása érdekében működni. Ő Párisban tanult, a híres BAILLON tanítványa volt és hogy botanikai tekintetben reményekre már akkor jogosított, mutatja azon kitüntetés, melyben őt tanára részesített, midőn tiszteletére a *Brandzeia* nemet felállította. BRANDZA hazájába visszatérve, egy egészen hasznavehető botanikai tankönyvet irt és habár ugy látszik első sorban az élettannál és az orvosi tudománnyal foglalkozott, látván mily nagy tér van még az országos átkutatás érdekében nyitva, a bokrosabb, de dicsőségesebb elm. tudományos irány felé hajlott; hogy ezen tényeket szem előtt tartva munkája nem áll egészen a tudomány színvonalán, az nem csorbitja nagy érdemeit, hiszen más országokban is lehet azt tapasztalni, hogy a tudományos átkutatók első idejében, a helyes adatok közé sok hibás is eltévedett.

Ezek után röviden kívánom a mű tartalmát ismertetni.

Szerző egy pár bevezető szó után (60. 61 l.) kiemeli, mennyire érdemes és szükséges Románia Florájának tanulmányozása, utal a növényteni kincsek felkutatására és értékesítésére, ezt példákkal illusztrálván, kiemeli, mily fontos az ország Florájának tanulmányozása nemzetgazdasági szempontból is és sajnátatát fejezi ki a felől, hogy azon növényekért is az idegeneknek kell adózni, melyek gyakran az ajtó előtt találhatók és elősorol (62. l.) néhány ilyen Romániában bőségben tenyésző s gyógyerővel bíró növényt; hangsulyozza

továbbá, hogy a vegetáció ismerete kulcsot ad az acclimatisatio kérdése eldöntésére s akkor nem történhetnek oly kivihetetlen proposíciók, melyeket egyesek tesznek, hogy például az *Eucalyptus globulus* Románia minden mocsáros és egészségtelen helyein ültetessék. Felemlíti még (63. l.), hogy a flora gazdagsága okozza az illető ország szépségét s hogy a növények befolyással vannak a levegő tisztaságára, nagyon fájjalja a Romániában divatozó lelkiismeretlen erdőirtást és ezen alkalommal bővebben jellemezi az erdők nagy fontosságát és azt más országoktól kölcsönözött példákkal is illusztrálja. Kiemeli (65. 66 l.), hogy mind erről és sok másról csak akkor lehet tüzetesebben szólni, ha Románia Flórája ismeretes, de az ország ilyen törekvéseket nem támogatott eddig, pedig saját jól felfogott érdekében szükséges volna ez. A mint szerző Párisból hazájába visszatért ezen terv fogantatása érdekében fáradozott volna, de kezdetben kevés ideje volt, minthogy anyagi viszonyoktól kényszerítve, tanári teendőktől szabad idejének legnagyobb részét orvosi gyakorlatra kellett fordítania. Egy idő óta többet foglalkozhat a növényfannal és azóta Jászváros, Berlád, Bacau, Tergul Ocnei, Bukarest környékén és a Muscel hegyeken többször botanizált. Az ott gyűjtött növényekből a romániai Florának egy typicum herbáriumát kezdeményezte és azt mindinkább gyarapítani akarja. Ezen értekezés azon ott gyűjtött növények enumerációját tartalmazza, melyeket eddig determinált; a mennyire lehetséges lesz a jövő ülésekben más enumerációkat is és ezen első bővítését és javítását fogja közölni, hogy ily módon a románországi növényeknek egy egyetemes enumerációját lehessen idővel elkészíteni. Ezen fragmentumokból B. szerint (67 l.) kitűnik, hogy Románia növényzetére nézve, Europa keleti Florájának legjelentékenyebb vidékéhez tartozik. Erről már a tudományok előmozdítására alakult francia társulat nantesi gyűlésében, melyben ő is részt vett, nyilatkozott és megmutatta, hogy a dunavidéki latin terület, mely majdnem egy teljes kört képez a Kárpát keleti tömege körül s melyben foglaltatik szabad Románián kívül, Erdély, Bánát, keleti Magyarország és Bukovina, növényzete által a keleti Florának épen központi magvát képviseli. Ezen egész vidék sok specialis növényt tartalmaz, mely közül néhány csak ott Romániában találhatik, s melyeket eddigelé egy botanikus sem irt le. Ezeket állítja BRANZA, de az osztrák-magyar területre nézve ez nem áll, mert ennek növényei meglehetősen ismeretesek; érdekes lett volna, ha az illető új romániai növényeket legalább a genusok szerint megemlíti. Felsorol ugyan egy pár érdekes növényt, de ezek olyanok, melyek Románián kívül is találhatók. Végre sajnálja (69. l.), hogy nem közölhette minden növényről a népies elnevezéseket, ugyan adhatott volna a könyvek szerint talán mindegyik latin névhez egy románt is, de ő csak azokat közölte,

melyeket maga gyűjthetett a burjántismerő (cunoscutori de buruene) névvel bíró falusi vén banyák és az öreg emberek szájából. Ily módon akar jövőre is eljárni, és reményli, hogy a romániai Flora minden növényének román elnevezését tartalmazó népies nomenclaturát fog idővel összeállíthatni.

Ezután következik a növények enumerációja (70—103. l.), mely eltekintve egy pár acotyledontól kb. 355 nem és 638 faj phanerogam növényt tartalmaz. Reményilem, hogy magamnak lesz alkalmam még Romániában gyűjtött növényekről szólni és akkor ezen értekezésről is bővebben fogok beszélni; most csak azt kívánom megjegyezni, hogy egyes (több mint ötven) meghatározások kétesek és hogy az értekezés használata azáltal nagyon nehezítve van, hogy szerző felesleges synonymokat említ fel, melyek néha egészen másra vonatkoznak, mint a fajnév. Jobb lett volna, ha kijelöli azon segédforrásokat, a melyekkel meghatározásait eszközölte. De ismételten kifejezem örömemet, hogy BRANDZA ezen munkát megírta, mely mindenestre a román irodalomra és ezen szép ország, habár csak igen kevés helyeinek növénytanilag ismertetésére nézve igen becses adalék. Türelmetlenül várom a többi ígért fragmentumokat. UJLAKÁN PÉTER.

TUDÓS TÁRSASÁGOK.

Academie de Sciences. Paris. jan. 15. ül. H. GRANDEAU et BOUTON. „Etude chimique de gui (*Viscum album* L.)“ A hamu vegyelemzések mutatják többek között, hogy 1) a fagyöngy chem. összetétele lényegesen különbözik azon növényétől, a melyen él. 2) az összetétel a különböző növények szerint, a melyen a fagyöngy él különböző. 3) a fagyöngy több kalit és phosphorsavat, de kevesebb meszet tartalmaz, mint a fa a melyen él stb. A vizsgálatok különben folytattatnak. MAX CORNU „Sur le cheminement du plasma au travers des membrans vivantes non perforées.“ A *Fusisporium incarnatum* ROB. (DESMAZ. Exsicc. I-re éd. n. 1703), néha macroconidiumot képez ilyenkor a plasma, a conidium 5 vagy 6 fokjában, mely válaszfalakkal van el látva, mindinkább világosabb és halványabb lesz, a vacuolumok nagyobbak és nagyobbak lesznek és végre ha a macronidium egészen megvan a spora, melyből az képződött, mint egy üres, petyhüdt, szinte len és ráncos hártya látható; a macroconidium válaszfalai megmaradtak, láthatók és nincsenek átlikasztva, jele, hogy a plasma azokon áthatott. Hasonlót lehet látni a *Mucorineae* és *Saprolegniae*-nél is.

Jan. 22. ül. WEDDELL „Sur l'avantage qu'il y aurait a remplacer la quinine par la cinchonidine, dans le traitement des fièvres intermittentes.“ Újabb időben Madrasban kísérleteket tettek a Cinchonin, Cinchonidin és Chinidinel, melyek szép eredményhez vezettek,

ennek következtében az angol kormány intézkedett, hogy a váltóláz gyógyításánál a Cinchonidin is alkalmaztassék. W. figyelmeztet ezen eljárásra, melylyel igen sok pénz megtakarítható. — FOURNIER „De la modification des enveloppes florales des *Graminées* suivant le sexe de leurs fleurs.“ A tanulmányokra mexikói növények adtak alkalmat. Az igazán kétlaki *Graminánál* a nővirágok keveset és legfőbb a burok, az elhelyezés és külső alak szerint különböznek a hímvirágoktól. Ha ellenben az ivarok ugyanazon növényen vannak, akkor annyira különböznek egymástól, hogy gyakorlott botanikusok két különböző genust véltek látni.

Jan. 29. ül. PASTEUR et JOUBERT „Sur les germes des bactéries en suspension dans l'atmosphère et dans les eaux.“

Febr. 5. és 12. ül. G. de SAPORTA „Préliminaire; d'une étude des chênes européens vivants et fossiles comparés; définition des races actuelles.“ (C. R.)

Linnean Society London Jan. 18. ül. Egy emlék az amerikai polaris expedícióról ki volt állítva Mr LYNCH-től, t. i. egy cserép zöld búzával, ez olyan magtól származott, mely a Polaris Bay 83°38 N.-ig eljutott. Sir G. NARES hajóskapitány egy Dr HOOKER-hez intézett levélben megjegyzi, hogy ezen magvak 1872—1876-ig a zordon éjszaki klímának ki voltak téve. Mindazonáltal a Kew-Gardensben ezek 64 % volt csiraképes. Igen érdekes, hogy a zordon arctikus fagy, nem volt képes ezen cereale életképességét megsemmisíteni.

Feb. 1. ül. J. BAILEY BALFOUR „On the Aspects of the Vegetation of Rodriguez.“ Mint St Helena florája ugy Rodriguez-é az ember és más agentia befolyása alatt nagy változást szenvedett. A praedomináló vegetatio az ázsiai, de vannak meskarén typosok, sőt polynesiái és amerikai alakok is. B. figyelmeztet, hogy sok növény levelein heteromorphismust észlelhetni. — BERKELEY „Enumeration of the Fungi collected during the Expedition of H. M. S. Challenger 1874—1875. (third notice).“ Kb. 200 faj köztük több új. — HARRINGTON „Tropical Ferns, collected by Prof. STREERE in the years 1870—1875.“ STREERE amerikai tanár, utazott D. Amerikában Peruiig; volt Formosa szigetén és hosszabb ideig a Phillipineken. Az ott gyűjtött páfrányok lajstromát elkészítette H. A meghatározásokat és új fajokat revideálta BAKER.

Feb. 15. ül. LISTER *Myxomyceta* plasmodiumot demonstrál a mikroszkop alatt, mi élénk eszmeccserére adott alkalmat a felett, vajjon ezek állatok vagy növények. — BUCHANAN „On the Rootstock of *Marattia fraxinea*. Sm.“ Leginkább New Zealand éjszaki részében található, a maorik megeszik, de azért nem cultiválják rendszeresen. A törzse, mely

igen lassan nő, inkább hasonlít egy pikkelyes bulbushoz, mint egy filixrhizomához. — DICKIE „On the Algae collected by Dr I. B. BALFOUR at the island Rodriguez during the Transit of Venus Expedition 1874.“ 52 faj és varietás (39 marin, mely a világ más részében is elterjedt).

Marc 1. dl. HIERN bemutatja a *Diospyros embryopteris* PERS. embryóját. Ezen növény gyümölcsére alapította GAERTNER az *Embryopteris*-nemet, igen valószínű, hogy GAERTNER csak éretlen példányokat kapott, HIERN a hiányos leírást kifogja javítani. — J. BALL *Spicilegium Florae Maroccae*. „Csak keveset tudtak ezen ország florájáról, mielőtt Dr HOOKER G. MAW és J. BALL azt 1871-ben átkutatták, habár ZANONI, SPOTSWOOD, BROUSSONET, SCHOUSBOE, JACKSON, WEBB, BALANSA s mások már hoztak onnan növényeket. BALL a társutazás alapján állítja, hogy a *Compositae*, *Leguminosae* és *Liliaceae* arányszámai rendkívül nagyok, ellenkezőleg a *Gramineae* és *Ranunculaceae*-e nagyon kicsinyek. *Rosaceae* van 16, *Saxifrageae* 5, *Primulaceae* 7, *Gentianeae* 8, *Cyperaceae* 28 faj. A flora következőkből mutat fel képviselőket 1) általános jellege a mediterrán, hozzájárul 2) a félszigeti, 3) a sivatag, 4) az afrikai hegyflora, 5) a macaronesiai, melyhez hozzátéhetőek 6) a cosmopoliták. A leirt fajok száma 1,618, köztük több új. — BAKER „On the *Liliaceae*, *Iridaceae*, *Hypoxidaceae* and *Haemodoraceae* of Dr WELWITSCH's Angolan Herbarium.“ — „KNIGHT Contributions to the *Lichenographia* of New-Zealand.“ (E. J.)

Bécsi tud. akadémia. Menny. term. tud. oszt. jan. 18. dl. Dr. G. HABERLANDT. „Über die Entwicklungsgeschichte und den Bau der Samenschale bei der Gattung *Phaseolus*.“ Ezen nem a *Leguminosák* testajának bonctani szerkezete körül eddig tett kutatásoknál melőztetett. A kutatás főeredményei a következők: 1. A *Phaseolus*-nem maghéjai a magrügy külső burkából keletkeznek és három, egész öt különböző rétegből tevődnek össze: a) Az epidermis pallisadalkúan fejlődött, valamint valamennyi *Leguminosánál*. b) A legközelebb rákövetkező sejtréteg az egyes fajokhoz képest háromféle képződést mutat; állhat ugyanis: α) hasábalakú sejtekből, melyekben oxálsavas mészjegeceket találni (*Ph. vulgaris multiflorus*), β) tölcseralakúakból (*Ph. lunatus inamoenus*), γ) oszlopos sejtekből (*Ph. Mungo*). — A *Phaseolus*-nem ezáltal az egész rendnek, valamennyi eddig átvizsgált nemeivel ellentétben áll, melyekben hasábos sejtképződés soha elő nem fordul, míg ellenben az oszlop- és tölcseralakú sejtfelődés az illető nem minden fájának egy sajátos jelegét képezi. c) A harmadik réteg csillag-parenchymsejtekből áll; a *Ph. Mungo*-nál hiányzik. d) A most következő réteget az érintő irányában

megnyúlt gyengefalú sejtek alkotják. e) A legalsó sejtréteg apró, gazdag elágazású és elmolyhosodó sejtekből áll. A *Mungopaszulynál* ez is hiányzik. 2. Az egyszínű és a tarka válfajok festanyaga az a) és c) alatt felsorolt rétegekben lép föl. A pallisadréteg azt a színanyagot tartalmazza, melynek a mag külső látható színét köszönheti. Mellesleg egy más, mindenkor barnaszínű festanyag lálatatik az érintő irányában megnyult parenchymrétegben. 3. A *Phaseolus*-nem magvai endospermszövettel birnak; *Ph. Mungonál* a testa egész bellapján; egyéb fajoknál csupán a magbénak a mikropylével szomszédos részletein fordul elő durványos réteg alakjában. 4) A *Phaseolus* maghéjának a többi *Leguminosae*ével történt összehasonlításából kitűnik: a) hogy a test szerkezet a *Phaseolus*-nem egyes fajai között sokkal nagyobb különbségeket tüntet föl, mint a milyenek az egész rendnek nagyszámú nemei között előfordulnak. b) hogy a *Phaseolus* fajai többségének karakterisztikus maghéjszerkezete dacára sincsen az egész nemre nézve általános érvényű és azt ismejelező bélyege, vagy ilyen jellegző, sajátos bélyegek összege. (A. k. A.)

Royal Horticultural Society London. Scientific Committee jan. 17. meet. Dr MASTERS demonstrál MELVILLE-től küldött tarackbuzatókéket, melyek segítségével sikerült a homokkötése a tengerparton Durobinnál. BERKELEY megjegyzi, hogy volt egy idő, midőn ezeket a papirgyártásnál is alkalmazni akarták, de ez nem sikerült. EDGEWORTH végre megjegyzi, hogy ez jó malactakarmány. — Dr MASTERS demonstrál egy *Cyclament*, melynek egyik virágkocsányjának végén egy levelek és virágoktól alkotott bójt képződött. — BULL megküldötte az *Encephalartos villosus* hímvirágzatját. — BERKELEY demonstrál *Daphne Laureola* példányokat Walesből, ezeknél a hypertroph. törzsből adventiv rügyek és levelek képződtek; — ugyancsak BERKELEY jelenti, hogy egy beteg fűzfán, melyet neki megvizsgálás végett küldöttek egy nem teljesen kifejlődött gombafajt (*Rhytisma maxima*) észlelt. — Azonkívül több más kevésbé fontos közlemény.

Febr. 14. meet. BERKELEY kiállított *Quercus pubescens*? leveleket (*Oak from Fiume*), melyeket *Acarusok*, bükkfaleveleket, melyeket a *Cecidomyia Fagi* támadtak meg, továbbá demonstrál *Pirola uniflorat*, melynek bibeszára rendkívül kiálló és melynek levelein *Aecidiumok* vannak. Végre mutat egy *Boletus*-fajt Erdélyből, melyet a vízben áztatnak és a bójt alatt eledelül használnak. — Col. CLARKE „a Woodford Marrow Pea (borsó)“ egy csötéjét mutatja, mely a „white seeded Auvergne“ nevű borsó pollenjével termékenyítettett. LEXTON kiemeli, hogy KNIGHT erre vonatkozó észleleteiről homályosan beszél és hogy maga CLARKE nézeteit nem oszthatja. — Dr VOELCKER bemutat rozst Indiából, ez kékeszínű és azon betegséget okozza a

lovaknál, melyet „kumri“-nak neveznek. Dr MASTERS ezt nem akarja egy penésznek tulajdonítani, mert ő nem látta még nyomát sem egy myceliumnak, hanem azt hiszi, hogy ezen rozsbán egy rézsó lenne elegyítve. VOELCKER ismét hangsúlyozza, hogy a szinezés egy organicus anyagtól származik. Erre a tárgy kiadatik BERKELEYnek bővebb átvizsgálás végett. — Azonkívül több más kisebb közlemény. (GCHR.)

Royal Society London. Márc. 1. F. DARWIN „On the Protrusion of Protoplasmic Filaments from the Glandular Hairs on the Leaves of the Common Teasel (*Dipsacus sylvestris*).“ (A—M.)

HALÁLOZÁSOK.

Február 3. † Lowestoftb. (Suffolk) születéshelyén PLEASANCE SMITH SZ. REEVE, SIR JAMES EDWARD SMITH özvegye. J. E. SM. 1784. megvette LINNÉ gyűjteményeit és 1788. alapította a LINNÉ-társaságot (LINNEAN SOCIETY), melynek első elnöke volt. PLEASANCE SM. * 1773. május 11. és így majdnem 104 éves lett. 1796. volt esküvője SMITH-sel, és 1828-ban jutott özvegyiségre. Férje munkatársa volt a halála után kiadta a *Memoirs and Correspondence of Sir J. E. SMITH* 1832. két kötetben. 1857-b. férjének általa rendezett tudományos levelezését, mely 19. negyedr. kötetből áll, a Linnean Society-nek ajándékozta, a kilencedik kötetben vannak Lady SMITH levelei. (E. J.)

ALEXANDER BRAUN a növénytan r. ny. tanára a berlini tudományegyetemen (*Braunia* BR. et. SCH. Bryol. europ.) † 1877. március 29. Berlinben. Utolsó betegsége a pleuritis volt. B. * Regensburgban 1805. május 10-én. 1829. bölcsészettudor lett Tübingenben. 1833. a természetrajz tanára a carlsruhei polytechnicumon, 1846. a növénytan r. ny. tanára a freiburgi, 1850. a giesseni, 1851. a berlini tud. egyetemen, hol LINNÉ utódja lett. B. volt kétségkívül az a tudós, ki a GOETHE-féle metamorphosis felfogást idealisticus irányban igazán tudományosan művelte. SCHIMPER mellett neki van legnagyobb érdeme a phyllotaxis tana körül és mint morpholog, biolog és systematicus egyaránt nagy érdemeket szerzett a tudomány körül.

KINEVEZÉSEK

HOFMEISTER utódja a tübingai egyetemen S. SCHWENDENER, kinek helyébe a baseli egyetemen az eddigi bonni rendk. tanár W. PFEFFER neveztetett ki.

NYILVÁNOS GYŰJTEMÉNYEK.

Mrs. ANNA RUSSEL, ki múlt évben † s leginkább a magasabb gombákkal foglalkozott, melyeket igen szépen ábrázolt, a több mint 730 számra menő rajzokat a British Museum növénytani osztályának hagyományozta. Ott vannak még SOWERBY, WORTHINGTON SMITH és mások eredeti rajzai, úgy hogy hitelt érdemel azon állítás, hogy a B. M. a legnagyobb gombaábragyűjteményt bírja. (E. J.)

SZÁRITOTT NÖVÉNYEK.

Dr. L. RÖSLER tanár és F. von THÜMEN Klosterneuburghban Bécs mellett egy Herbarium pathologicum-at fognak kiadni. Ezen gyűjteményben a különböző állati elődiek által okozott növénybetegségek és eltorzulások — különös tekintettel a kultivált növényekre — jó és számos példányban lesznek képviselve; egyúttal mellékelve lesznek ezen betegségek okozói és a mennyiben lehetséges ezen kártékony elődök ellenségei is.

Flora sicula exiccata editore AUGUSTINO TODARO. Eddig XIX. Centuria lett kiadva és most hirdeti TODARO egyetemi tanár (Palermo via Macqueda 7) hogy megrendeléseket elfogad és jövőre is évenként legalább két új Centuriat fog szétküldeni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZERKESZTŐI POSTA.

Dr—o—e. Bocsnátot kérek, hogy kérdéses levelemben, nem voltam eléggé világos, habár egyáltalában nem kellene cikket közölni, mely másutt megjelent vagy meg fog jelenni, az első sorban csak magyarországi publicatiókra vonatkozik. Mert magának szándékom mindazon cikkeket, melyek a nyugaton külföldben meg nem érthetők és nem publikáltatnak más nyelven is, függelékkeppen az én lapom mellett egy vagy több nyelven kiadni, erre nézve egyes autorok engedélyét már kikértem. A magyarországi publicatiókra nézve, én azt hiszem, minden honi botanikus azokat úgy is megszerzi és így a két helyen publikálásnak nézetem szerint nincs értelme. A panasz, hogy egyes organumoknál, hosszabb ideig kell várni a publicatióra, ugyan igaz lehet, de itt van az én lapom, itt vannak a Természetrajzi füzetek és így azt hiszem jóra való közlemények, ha nem nagyon nagyok, legfőbb három hónap alatt napvilágot láthatnak. Azt hogy S-nál is olyat közöl rövidebben, a mint itthon hosszasan, csak helyeselhető, de engedjen meg egy megjegyzést. Ha nincs valami specialis megállapodása az egyik vagy a másik organummal, szabad rendelkezési joga van, mert ma még a folyóiratok jogai nincsenek szabályozva hazánkban, de a m. tud. akademiánál publikálásokra nézve áll még az ügyrend 157. c. „Kézirat-tulajdoni jog. Az Évkönyvek és Értekezések számára készült s oda díj mellett bevett dolgozatok, kifizetelektől számított egy évig, kirekesztőleg az akadémia tulajdonai.” Ezen intézkedést tiszteletben kell tartani, s míg nincs eltérülve, addig mindenkit kötelez. Kívánatos lenne külföldben, ha az akadémiai kiadványok gyorsabban publikáltatnának és mindjárt megküldetnének a szaklapoknak, én azt hiszem, hogy ezen szép és olcsó kiadványok célszerű terjesztés mellett elegendő keletnek örvendének.